

MATS
OLSSON

TREST

V

SMRT

FLEET

Mats Olsson

Trest a smrt

TREST A SMRT

Mats Olsson

Copyright © Mats Olsson, 2014
Published by agreement with Salomonsson Agency
Translation © Olga Džupová, 2016

ISBN (pdf) 978-80-7473-418-2

„I get scared when I remember too much.“

– Rod Stewart
„Lady Day“, 1970

I

KAPITOLA 1

Chtěla naplácat.

Nebo vlastně ne.

Nebylo to nijak zvláštní nebo neobvyklé, prostě to tak začalo.

Zvláštní bylo, že jsem to hned nepochopil.

Ani ona ne.

Nebo možná ano.

Bylo těžké se rozhodnout.

Chvíli si byla jistá a hned zase ne.

Chtěla.

Asi.

Určitě.

Ne.

Ano.

Opravdu ne!

No.

Tak co?

Vždycky jsem to pochopil skoro hned, téměř při prvním pohledu, prvním úsměvu, dřív než ony samy, ale v tomhle případě jsem nerozuměl ničemu. A jak se vozík na téhle horské dráze pomalu šplhal vzhůru, seděl jsem klidně a tiše, plný očekávání, jen abych se ho pak v zoufalství pevně držel, když se zběsilou rychlostí řítíl dolů.

Obvykle jsem věděl, co chci, nikdy bych si nekoupil lístek na horskou dráhu, aniž bych předtím pečlivě prozkoumal její konstrukci a stav vozíků, ale v tomhle případě bylo všechno vzhůru nohama: Přestože jsem od

přírody dominantní, najednou jsem byl podřízený, stal se ze mě beránek dobrovolně odváděný na porážku?

Nebo snad spíš kozel, napadlo mě.

Asi to se mnou šlo z kopce.

Už to bylo dost dávno.

Určitě mnoho let, tehdy jsem byl mladší, ale box mě naučil, že když člověk jen na jedinou vteřinu poleví v soustředění a ztratí pozornost, už leží na zemi a nemůže se dočkat gongu.

V takových chvílích je rozumné chránit si hlavu.

Kromě toho, že jsem vždycky věděl, co chci, jsem obvykle míval kontrolu nad tím, co se dělo, a málokdy se dostal do situací, kdy hrozilo, že ztratím pevnou půdu pod nohama a vládu nad svým osudem. Byl jsem vlastně přesně jako fotbalová reprezentace za trenéra Larse Lagerbäcka: dobrý na standardky a schopný využívat šance, když přišly.

Často jsem dovolil okolnostem, aby řídily můj pracovní život, ale rozhodně jsem se v takových okamžicích nespoléhal na náhodu.

Nevěřím, že se něco děje jen tak. To je asi přímo podstatou dominance.

Ačkoli se nikdy nic nedá stoprocentně předpovědět, je na to člověk lépe připraven, když se aspoň připravit pokusil.

Takže když jsem pochopil, že by chtěla naplácat, připravil jsem se nejlépe, jak jsem mohl. Bod po bodu jsem si prošel seznam, který jsem znal nazpaměť, sám jsem ho totiž sestavil.

Mělo to jít dobře.

Ale šlo to úplně do prdele.

Možná to zavinil internet.

Nevím.

Ale všechno šlo úplně do prdele, to by poznal každý. A to byl teprve začátek.

KAPITOLA 2

Stockholm

Říjen

Žena, která chtěla, nebo možná nechtěla naplácat, se jmenovala Ulrika Palmgrenová a pracovala jako obchodnice s vínem.

Bydlela v Malmö.

Seznámili jsme se ve Stockholmu, ale až přes internet jsem ji poznal líp. Nebo možná hůř.

Nedokážu najít žádné dobré vysvětlení, proč jsem se rozhodl skončit s novinářinou a vynutil si odstupné, ale myslím, že to částečně zavinil můj neklid a částečně obava o osud novin v budoucnosti. Nezdálo se, že by v ní tištěné slovo mělo místo.

Nemám ani žádné dobré vysvětlení, proč jsem si usmyslel, že si za peníze z odstupného otevřu restauraci, snad jen to, že jsem trávil život po hospodách, a tak se mi zdálo, že už o tom vím dost.

Nikdy jsem nezjistil, jak Ulrika Palmgrenová přišla na moje jméno, ale když přijela do Stockholmu prodávat víno jednoho rockového zpěváka, o kterém jsem nikdy neslyšel, byl jsem jedním z možných zákazníků a navázala se mnou kontakt.

Bar v hotelu Anglais na náměstí Stureplan byl přes den útočištěm všech, kdo neměli vlastní kancelář a rozhodli se mailovat, telefonovat, jednat a pracovat v hotelovém baru. Dřív mívali lidé kancelář v kapse, dnes ji mají v baru. Byla to taková školka pro dospělé.

Ulrika Palmgrenová dostala k dispozici roh restaurace, na zem položila dřevěnou krabici s lahvemi a na stůl katalogy vín. Ochutnával jsem vína, jedno kyselejší

než druhé, a pomyslel si, že ta rocková hvězda určitě produkuje lepší hudbu než víno. Podíval jsem se z okna na podzimní Stockholm a pocítil náhlé nutkání vyběhnout ven a kopat do spadaneho listí v parku Humlegården. Muži v mém věku by neměli mít takové nápady. Hlavně ne tehdy, když máme vypadat dospěle a snažíme se uchytit v pohostinství.

„Večer jdeme na jídlo do Riche,“ řekla Ulrika Palmgrenová, když dokončila svůj výklad o víně a rockerovi. „Pojďte s námi. Teda jestli chcete.“

Předpokládal jsem, že zaplatí útratu, takže jsem o pár hodin později dorazil do restaurace Riche, která se nachází v překrásné stavbě připomínající rotundu a nabízí výhled na ulici Birger Jarlsgatan vedoucí k náměstí Stureplan. Byla tam Ulrika Palmgrenová, já a dva muži, které jsem trochu znal, nebo snad ani ne, ale když už jsme se náhodou potkali, pokývli jsme si na pozdrav. Věděl jsem, že oba vlastní restaurace, protože se o nich psalo v novinách a na kulinářských blozích. Jeden měl tmavé vlasy až na ramena a zženštilě šišlal, druhý měl oholenou hlavu a na vnitřní straně levé paže vytetovanou velkou kotvu, přestože loď zřejmě nikdy neviděl jinak než na obrázku. A snad aby bylo jasné, že nic není, jak se zdá, otevřel si šišlající vlasatec moderní steakhouse v Söderu, zatímco týpek s kotvou a holou lebkou prorazil jako cukrář, specializoval se na výrobu dortíků a teď se pokoušel rozšířit sortiment, „čapnout se v branži“, jak říkal. Bavili se o vínech, která jsem neznal, a řešili, jestli je vhodné na propagaci rockerova vína najmout Micaela Binfelda. Ale neposluchal jsem zrovna pečlivě, tak si tím nejsem moc jistý.

Dal jsem si listový biftek, starou klasiku, kterou začali dělat v sedmdesátých letech v restauraci Victoria v parku Kungsträdgården. Plátek masa naklepaný tak, že byl tenký, no, jako list, podávali s bramborovou

kaší, syrovým žloutkem a strouhaným křenem. Ulrika Palmgrenová vyložila na bar několik lahví vína Devil's Peak, ale jestli jsem to správně pochopil, nemělo nic společného s horou v Kapském Městě ani s románem Deona Meyera.

„Udělalí s tím díru do světa,“ řekla a měla na mysli píseň skupiny, se kterou ten rocker zpíval. Zabroukala si něco, co končilo: „... if you come into my arms, I'll take you to the devil's peak.“

Teď už se takové písně nepíšíou.

Během odpolední prezentace vína v hotelu Anglais jsem si Ulriky Palmgrenové moc nevšímal, plně mě totiž zaujalo pokušení kopat do spadaneho listí, takže jsem si nebyl jistý, jestli se před večerí převlékla, nebo ne. Každopádně měla na sobě tmavé kalhoty, bílou halenku a sako, které vypadalo jako džínové, ale pravděpodobně bylo z nějakého mnohem dražšího materiálu. Tmavé vlasy měla svázané do culíku, ale několik pramenů se uvolnilo a splývalo jí podél pravé tváře. Čas od času si je odhrnula, zdálo se, že to dělá úplně automaticky, jako reflex, a ne proto, že by překážely. Nechybělo jí moc do padesátky, kolem očí měla drobné, docela atraktivní vrásky, na rtech příjemný úsměv a kolem krku řetízek s malým stříbrným klíčkem, který jí visel hluboko ve výstřihu.

Nezajímala mě její vína ani společnost těch dvou chlápků, takže jsem nakonec většinu času prostě jen seděl a díval se na ni. Někdy stačí jen pozorovat ženu a život je hned snesitelnější. Tušil jsem, že jsem v jejích očích klesl, když jsem šel na bar poprosit Stefana, holohlavého barmana, o sklenku australského červeného místo toho jejího Devil's Peak. Když byla večere u konce a ti dva si šli každý svou cestou, podržel jsem jí kabát a ona řekla: „Moc toho nenamluvíte.“

Pokrčil jsem rameny.

„Za celou dobu jste neřekl skoro nic.“

„Někdy nemám co říct, tak neříkám nic. Někdy mám co říct, tak mluvím,“ odpověděl jsem. „A když vypiju moc kávy, žvaním, ale někdy taky jenom přemýšlím.“

„O čem jste přemýšlel dnes večer?“

„Jestli ten klíček, co máte kolem krku, je od vašeho srdce, nebo od něčeho jiného.“

„To jste si teď vymyslel,“ řekla.

Měla pravdu. Nepřemýšlel jsem o ničem, ale ten klíček musí někam patřit.

„Letadlo do Malmö mi letí z letiště v Brommē zítra v sedm ráno, takže... neměla bych jít spát moc pozdě, ale můžu vás ještě pozvat na drink? Šláftruňk?“

„Pokud to nebude to rockerovo víno,“ odpověděl jsem.

Podmanivě se zasmála, a když jsme se ocitli zpátky v baru v hotelu Anglais, nenamítala nic proti tomu, že jsem si objednal dvojité macchiato a panáka nevábne vonící grappy. Ona si dala sklenku bílého. Neviděl jsem, co to bylo za značku, ale rozhodně nebylo rockerovo.

„Nejste věrná svému zpěvákovi,“ komentoval jsem to.

„Upřímně řečeno... no... něco člověk dělat musí,“ odpověděla. „Prodat se dá všechno, pila jsem i horší vína.“

Z reproduktorů se linula docela příjemná, ale neosobní hudba a já jsem jako vždycky žasl nad tím, že v naprosto obyčejném baru zaměstnávají dýdžeje, který vybírá písničky. Co na tom může být těžkého? Něco staršího od Sade, potom Norah Jonesová, pak třeba bossanova nebo ta příšerná Melody Gardotová, kterou určitě v noci chodí strašit Billie Holidayová. Zrovna tehle mladík si zjevně nedokázal vybrat klobouk, nebo možná vlastnil jen jeden a ne právě dobře padnoucí, neustále mu totiž padal do očí.

„Vypadáte jako takový ten tichý, silný muž,“ řekla.

„Říká se to tak, tichý, silný? Nebo silný, tichý?“

„Dá se říct obojí,“ odpověděl jsem. „Tichý, silný i silný, tichý, vyjde to nastejno.“

Napila se vína, opřela se a přehodila si nohu přes nohu. Předtím jsem si toho nevšiml, ale měla kozačky na vysokém podpatku a se šněrováním.

„Člověk si musí dát pozor, aby vás nedráždil.“

„Vážně?“

„A nebyl neposlušný,“ dodala a usmála se, aniž by uhnula očima před mým pohledem. To já jsem uhnul první a podíval se ven do parku Humlegården. „Připadá mi to tak,“ pokračovala.

Nezabral jsem na to, protože jsem nevěděl, jestli to byla návnada, nebo to řekla jen tak. Nedalo se to poznat. Pro některé lidi neznamenaají jistá slova nic jiného než to, co se o nich píše ve slovníku, pro jiné můžou být jako tikající bomba, v níž se skrývá slib i hrozba lásky, sexu nebo nenávisti. Bylo to dost jasné, nebo si to možná špatně pamatuju, ale můj radar mi za celý večer nic nehlásil. Takže i když jsem si všiml, že použila slovo „neposlušný“, nijak jsem se nad tím nepozastavil a soustředil se místo toho na muže, který naproti přes ulici lepil na stánek s hotdogy plakáty ohlašující turné Tommyho Sandella.

„Nechápu, že je na něj ještě někdo zvědavý. Nestál za nic, ani když ještě za něco stál,“ řekl jsem a ukázal na plakát.

„Občas je v televizi,“ odpověděla Ulrika.

„Všichni jsou v televizi,“ opáčil jsem.

„Jo, ale stejně.“

Když jsme dopili, napsala své jméno a číslo pokoje na účet a provedli jsme jedno z těch divných letmých políbení na tvář, která naprosto neovládám. Ona odešla do svého pokoje a já vyrazil ven, zvedl si límec od kabátu a zamířil na zastávku na náměstí Stureplan. I na ní visel plakát s Tommym Sandellem a mě překvapilo,

že se chystá na tak dlouhé turné. Když byl na cestách posledně, byla zrušena víc než polovina koncertů, nebylo koneckonců žádné tajemství, že dost pije.

„Legendární švédský bluesman“, stálo na plakátu spolu s aspoň patnáct let starou fotkou. Napočítal jsem devatenáct koncertů, většina z nich měla být v hospodách na venkově, ale na seznamu jsem našel i kluby KB v Malmö a Akkurat ve Stockholmu.

Nikdy jsem neměl Sandella rád, zjevně jsem byl proti němu zaujatý. Věřil jsem, že blues je něco opravdového, nebo snad „opravdového“, ale když Tommy Sandell zpíval *Hoochie Coochie Man*, znělo to jako estráda. V televizním přenosu oslav ze Skansenu zpíval *Got My Mojo Working* a všechny babky, teenageři, moderátoři a celebrity se přidali k refrénu. Nikdy jsem ten přenos neviděl, ale coby novinář, teda bývalý novinář, se často dozvím i to, co nechci.

Čas od času jsem na Tommyho Sandella narazil v hospodě, ale pak jsem se mu začal vyhýbat, bál jsem se, že řeknu něco jízlivého o bažinách v Louisianě, o opravdovém blues nebo o tom, že se vůbec někdo odvažuje pokoušet o blues, dokud žije Sven Zetterberg, ten Sven Zetterberg, který obsáhl, pochopil a naplnil ideu blues a soulu tak, jak by to Tommy Sandell nikdy nedokázal, ani kdyby ho někdo tři roky každé ráno v sedm píchal špendlíkem do zad.

A kromě toho jsem byl alergický na jeho nabubřelé vystupování a teatrální řeč. Pustil se do malování obrazů, dokonce se mu podařilo střílet těch pár, co jednou ukázal v televizi, začal nosit vytahané rozhalené košile a širáky a vypadal a choval se spíš jako starý trubadúr než jako bluesman.

Ale už to byl nějaký ten pátek, co jsme se naposledy potkali, a myslím, že ani jeden z nás dvou tehdy netušil, že spolu budeme mít mnohem víc co do činění, než by se nám mohlo zdát v těch nejhorších snech.

Přijel autobus, jednička. Jezdil jsem radši šestapadesátkou, ale v poslední době vyměnili většinu starých drncavých šestapadesátek, které evidentně neměly tlumiče, za nové tiché, pohodlné autobusy, takže to vyšlo nastejno.

Díval jsem se z oken dlouhého modrého autobusu na bezhvězdné nebe a lidi, kterým šla pára od úst.

Čtyři dny po schůzce u vína ve Stockholmu mi přišel mail s předmětem „Johó!“, v němž se mě Ulrika Palmgrenová ptala, jestli si chci koupit to rockové víno. Ale měl jsem dojem, že už pochopila, že nic takového v úmyslu nemám, a píše mi jen tak. Možná jsem měl už tehdy zareagovat jinak, protože „Johó!“ není výraz, který bych používal denně, ale odpověděl jsem zdvořile, že to bylo příjemné setkání, ale protože otevření restaurace mám pořád jen v plánu, nechci se už teď zavazovat objednávkou vína. Můj podnik se pravděpodobně nerozjede dřív než v létě, jestli vůbec. Taky jsem jí napsal, že možná začnu pracovat v restauraci Simona Pendera. Seznámili jsme se před pár lety a nabídl mi, abych mu pomáhal v hospodě, kterou si chce pronajmout v severozápadním Skåne.

Při odchodu z redakce jsem dostal tolik peněz, že nebylo nutné panikařit, mohl jsem z toho žít další čtyři roky, takže ten podzim jsem skoro nic nedělal, jen se občas scházel s různými dodavateli, chodil do kina, vysedával po hospodách, surfoval po temných zákoutích internetu, a měl jsem tak dost času odpovídat na maily Ulriky Palmgrenové. Psala v podstatě každý den, a to dost zábavně, o sobě a o svém životě. Byla neuvěřitelně otevřená a mě napadlo, jestli bych jí neměl říct, že psát maily je totéž co psát pohledy, může si je přecíst kdokoli.

Bylo jí šestačtyřicet a byla rozvedená. Dcera bydlela a studovala v Kodani. Po rozvodu se Ulrika odstěhovala

z vily ve Falsterbo a koupila si byt v centru Malmö. Dokud byla vdaná, nepracovala, ale když si manžel, advokát, našel „mladší a čilejší“, využila Ulrika svůj zájem o víno v zaměstnání.

Nic si neukládám, proto si nedokážu vzpomenout, co a kdy probudilo mou zvědavost. Mažu přečtené maily, vyhazuju přečtené knihy a kupuju si spoustu CD, abych si je nahrál do iPodu a pak je vyhodil nebo někomu dal.

Možná to souviselo se seriálem *Tráva*. Líbil se jí, zrovna se dívala na čtvrtou sérii a zničehonic mi poslala komentář ke scéně, kdy Mary-Louise Parkerová v hlavní roli dealerky Nancy Botwinové dostane v limuzíně výprask od Mexičana. Ulrice Palmgrenové se ta scéna zdála fascinující.

Trvalo tři dny, než jsem odpověděl.

Nevěděl jsem, jestli „*fascinující*“ byla návnada, kterou nahodila úmyslně, nebo jestli prostě jen nevinně komentovala scénu ze seriálu.

Odebíral jsem novinky a sledoval stránky o „výprasku ve filmu a v televizi“, proto jsem ji mohl upozornit na mnoho podobných scén, ale nakonec jsem se zeptal, jestli viděla *Sekretářku* se submisivní Maggie Gyllenhaalovou a dominantním Jamesem Spaderem. Odpověděla: „*Viděla. Fascinující.*“

Tím padly všechny zábrany a ona mi dlouze a podrobně vyprávěla, jak si po rozvodu slíbila, že vyzkouší všechno, co se jí zdálo zajímavé, ale dřív na to byla moc slabá a nesmělá. Vždycky ji fascinoval trest. Nechápala proč, ale už pouhá myšlenka na něj ji vzrušovala. Jednou řekla advokátovi, co cítí a co s ní může dělat, když bude zlobivá, ale on se tomu jen zasmál.

O tomhle jsem věděl víc, než jsem předstíral, a odpověděl jsem, že fantazie a realita jsou dvě naprosto odlišné věci, že obálky časopisů křičí „Výprask je nový

misionář“, že sexuální poradny v časopisech zveřejňují testy erotických pomůcek a že se zdá, jako by je ve svém sexuálním životě používal úplně každý. Samozřejmě že je to přitažlivé, když se to objevuje v tolika filmech, klipech a seriálech.

Myslela si, že vím, o čem to všechno je, cítila to prý už tehdy ve Stockholmu, a v tom měla pravdu. Věděl jsem o tom víc, než bylo třeba, ale jak se tohle všechno dál rozvíjelo, začínal jsem ztrácet jistotu.

Možná jsem přestával vědět, o čem to všechno je.

KAPITOLA 3

Malmö
Listopad

K mému odstupnému patřilo i jedno ze starých redakčních aut, a když jsem v ten osudný den zamířil ze Stockholmu na jih, bylo Švédsko šedivé, pusté a pochmurné, takže vypadalo jako kdysi Sovětský svaz. Ne že bych snad někdy v Sovětském svazu byl, ale tak nějak si ho představuju.

Ulrika dala jasně najevo, co si přeje, nebo vlastně ani ne. Její maily si protiřečily a já jí nakonec napsal, že přijedu do Malmö a uvidíme, jak to dopadne, protože člověk má počkat, jak se věci vyvinou. Rozhodl jsem se vzít si s sebou pro jistotu plácačku na koberec, nezabírala skoro žádné místo a párkrát už se mi dobře osvědčila.

Tuhle plácačku jsem na koberec nikdy nepoužil. Byla spletená z proutí a cestovala ve starém pouzdru na kytaru. Při správném použití zanechávala docela pěkné stopy ve tvaru srdce.

Cítil jsem se jako hlavní hrdina francouzského filmu *La Fessée* ze sedmdesátých let, který jezdí sem a tam a rozdává výprasky na objednávku. Je to dost jednotvárný film, přesto jsem ho viděl třikrát během jednoho týdne v kině v Londýně, to mi bylo sedmnáct a potřeboval jsem peníze na jiné věci.

Asi jsem od toho moc nečekal. Moje rozhodnutí vypravit se na jih snad souviselo s tím, že už to bylo tak dávno, strašně dávno.

Víc než rok, dokonce dva. Jessica. Jak se to jmenovala? Možná Johanna. Josefin? Ne, Jessica. Byla na konferenci ve Stockholmu, u baru se to všechno nějak seběh-

lo a klíčové slovo „neposlušná“ vyústilo v sobotní ráno, kdy nervózně přemýšlela nad tím, jak dlouho potrvá, než šrámy zmizí.

„Doma se mi to bude těžko vysvětlovat,“ řekla.

Nezmínila se, že je vdaná.

Ale byla v pohodě, nepokoušela se pochopit nebo vysvětlit potřeby a pocity a ani nechtěla být trestána za své myšlenky. Prostě toužila po dobrodružství. A jmenovala se Johanna. Nebo Jessica. A byla odněkud.

Nevím. Ponořil jsem se do vzpomínek na to, co se tehdy stalo, sešlápl plyn až k podlaze a severně od Linköpingu mě zastavila policistka. Vystoupila z auta a řekla: „Jel jste trochu rychle.“

„Zamyslel jsem se,“ odpověděl jsem.

Zamyšlení za 2500 korun.

Dorazil jsem do Malmö a ubytoval se v hotelu Mäster Johan ve čtvrti Gamla Väster. Navrhl jsem Ulrice, že se sejdem v hale hotelu a buď můžeme zajít na jídlo do Bastarda, nebo si jen dát něco k pití. Bastard byla nedávno otevřená restaurace, kde podávali všechny části prasete, od uší až k poslednímu ocasnímu obratli, jako jednohubky k drinku dokonce nabízeli vepřové krční mandle se skořicí a cukrem a někdo říkal, že do nich někdy jen tak pro efekt vpíchnou párátka s prasečím okem. Ale to jsem jen někde slyšel.

Setkali jsme se a nevěděli, co dělat, jestli si podat ruku, obejmout se nebo předvést to podivné divadýlko s líbáním na tvář, takže z toho nakonec bylo trapné polovičaté objetí, úsměv a uhnutí pohledem.

Aspoň v jejím případě.

Vypadala nervózně.

Smála se poněkud strojeně všemu, co jsme řekli, ale když jsme vyrazili do Bastarda, chytila mě pod paží.

Otevřeli jsme dveře a pohltilo nás hospodské teplo a lákavá vůně jídla. První člověk, kterého jsem uviděl,